

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1300/2022
04.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца Предузеће за производњу, промет и услуге „Леон“ д.о.о. Уб, чији су пуномоћници Мирослав Рајковић и Јованка Рајковић, адвокати из ..., против тужених Републике Србије, Министарство финансија, Министарство рударства и енергетике, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву и ЈП „Путеви Србије“, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1054/21 од 14.10.2021. године, у седници одржаној 04.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1054/21 од 14.10.2021. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Ваљеву П 24/18 од 13.11.2020. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је тужени ЈП „Путеви Србије“, Београд обавезан да му исплати 186.137.081,80 динара са законском затезном каматом од 13.11.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужена Република Србија, Министарство финансија, Министарство рударства и енергетике, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре обавезе да му солидарно са туженим исплати 186.137.081,80 динара са законском затезном каматом од 13.11.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове спора од 1.200.500,00 динара. Ставом четвртим изреке, тужилац је обавезан да туженој исплати 475.200,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1054/21 од 14.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставовима другом и четвртном изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен као

неоснован тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени ЈП „Путеви Србије“ да му исплати 186.137.081,80 динара са законском затезном каматом од 13.11.2020. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је одређено да тужилац и тужени сnose своје трошкове настале у овој парници. Ставом четвртим изреке, одбијени су захтеви тужиоца и тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Тужена је поднела одговор на ревизију, захтевајући накнаду за трошкове њеног састава.

Врховни суд је испитао добијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а тужилац у ревизији не указује на битне повреде одредаба парничног поступка из којих се по члану 407. ЗПП ревизија може изјавити, а другостепена пресуда садржи оцену свих жалбених навода који су од одлучног значаја. Ревизијско указивање на битну повреду парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП није релевантно, зато што та повреда не представља дозвољен ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Министарства рударства и енергетике од 12.11.2008. године тужиоцу је одобрена експлоатација кварцног песка са експлоатисаног поља Провалије, општина Уб, а решењем од 26.10.2009. године одобрено му је извођење рударских радова на главном рударском објекту експлоатације грађевинског песка из лежишта Провалије. Влада Републике Србије донела је 14.08.2014. године Закључак којим је утврђен јавни интерес за експропријацију, односно административни пренос непокретности – земљишта и објеката на земљишту који по закону могу бити предмет експропријације, односно административног преноса непокретности ради изградње аутопута Е 763 Београд-Јужни Јадран, на непокретностима у КО Стубленица и Република Србија, а за потребе ЈП „Путеви Србије“, одређеног за корисника експропријације. Делимичним решењем Одељења за имовинско-правне послове, урбанизам и стамбено-комуналне послове општинске управе Уб од 06.03.2015. године (правноснажно 25.05.2015. године), усвојен је предлог корисника ЈП „Путеви Србије“, у име власника Републике Србије, да се у циљу изградње инфраструктурног коридора на траси аутопута Е 763 Београд-Јужни Јадран, деоница Обреновац-Уб, изврши потпуна експропријација непокретности – катастарских парцела посебно наведених у изреци наведеног решења, које су уписане у ЛН бр. 574 КО Стубленица, као приватна својина тужиоца, као и грађевински објекти и припадци (ближе наведени у нижестепеним одлукама), у власништву тужиоца. По захтеву туженог за предају посуда непокретности, решењем Министарства финансија од 30.06.2015. године дозвољена је предаја у посед непокретности експроприсаних делимичним решењем од 06.03.2015. године, у својину тужене, корисник експропријације тужени, пре правноснажности решења о накнади за експроприсане

непокретности. Пресудом Управног суда У 10545/15 од 02.03.2017. године одбијена је тужба коју је тужилац поднео против овог решења, па је наведено решење тада постало правноснажно. Решењем Министарства финансија од 30.06.2015. године, по захтеву туженог за предају у посед непокретности, дозвољена је предаја у посед непокретности експроприсаних решењем Одељења за имовинско-правне послове, урбанизам и стамбено-комуналне послове Општине Уб од 09.04.2015. године и то кат.парц. бр. 1294/11, уписана у лист непокретности бр. 574 КО Стубленица, власништво тужиоца у својину тужене, корисник експропријације тужени, пре правноснажности одлуке о накнади за експроприсане непокретности. Одељење за имовинско-правне послове, урбанизам и стамбено-комуналне послове Општинске управе Уб, донело је закључак 06.07.2015. године о дозволи извршења, којим је утврдио да је делимично решење од 06.03.2015. године постало правноснажно и извршно и дозвољено је извршење наведеног делимичног решења предајом непокретности у посед кориснику експропријације и тужиоцу је наложено да 09.07.2015. године кориснику експропријације дозволи улазак у посед непокретности. Закључком истог одељења дозвољено је извршење и у погледу к.п.бр. 1294/11 и тужиоцу наложена предаја кориснику експропријације наведене парцеле 09.07.2015. године.

Општинска управа Уб доставила је 25.06.2015. године Основном суду у Убу списе предмета да се у ванпарничном поступку одреди накнада за експроприсане грађевинске објекте и припатке у КО Стубленица по делимичном решењу од 06.03.2015. године, пошто се странке пред органом управе нису споразумеле о висини накнаде. Решењем Основног суда у Убу Р1 51/15 од 09.12.2015. године, противник предлагача ЈП „Путеви Србије“ обавезан је да предлагачу, ранијем власнику, овде тужиоцу, на име накнаде за експроприсани рудник Провалија, експлоатација минералних сировина песка и откривку над једним делом парцела по делимичном решењу од 06.03.2015. године, исплати 90.000.090,00 динара, за откривку над једним делом парцела и за трошкове отварања рудника Провалија 2.935.199,17 динара и за изгубљену добит 186.137.081,80 динара, као и 342.205,00 динара на име трошкова поступка. Решењем Вишег суда у Ваљеву Гж 256/16 од 12.05.2016. године потврђено је првостепено решење у делу који се односи на исплату накнаде за експроприсани рудник Провалије за експлоатацију минералних сировина-песка и откривку над једним делом парцеле и трошкове отварања рудника, док је укинуо решење у делу којим је противник предлагача обавезан да плати накнаду на име изгубљене добити. Првостепени суд је решењем Р1 28/16 од 05.10.2016. године обавезао противника предлагача да тужиоцу на име накнаде за експроприсани рудник Провалија за изгубљену добит исплати 186.137.081,80 динара, а Виши суд у Ваљеву је решењем Гж 90/17 од 23.02.2017. године преиначио првостепено решење и одбио предлог за исплату накнаде за изгубљену добит. Решењем Врховног касационог суда Рев 1664/2017 од 13.06.2018. године одбијена је као неоснована ревизија предлагача, овде тужиоца.

Оценом налаза и мишљења судског вештака утврђена је добит коју би тужилац остварио експлоатацијом песка на делу свог експлоатационог поља у површини која је експроприсана, а према процењеним резервама песка и количини одобреној планом резерви у износу од 186.137.081,80 динара, за период од када је тужилац депоседиран имовине 09.07.2015. године до 25.5.2018. године, када тужилац сматра да је делимично решење о експропријацији постало правноснажно.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови на основу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима (ЗОО) и чланова 1, 4. и 35. Закона о експропријацији одбили тужбени захтев у односу на тужену Републику Србију, закључивши да је поступак експропријације спроведен у складу са законом, као и предаја непокретности у посед кориснику експропријације, с обзиром да су му непокретности предате након правноснажности делимичног решења о експропријацији, тако да на страни органа тужене Републике Србије не постоји неправилан и незаконит рад у вези доношења и спровођења поменутог поступка, те да не постоји штетна радња тужене из које би право тужиоца на накнаду штете произлазило. Првосепени суд је усвојио тужбени захтев у односу на туженог ЈП „Путеви Србије“, закључивши да је у ситуацији експропријације непокретности које су коришћене и за обављање привредне делатности експлоатације сировина, корисник експропријације имао обавезу да ранијем сопственику омогући даље обављање делатности на другим непокретностима, а ако то није било могуће да ранијем сопственику исплати и накнаду у коју би ушла и добит коју би он могао остварити за време док се не стекну услови за поновно отпочињање обављања делатности на другом налазишту, односно експлоатационом пољу, па је туженог обавезао на исплату накнаде у висини производа просечне добити по цени метра кубног песка и количине неексплоатисаног песка до износа одбреног планом резерви.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду у делу којим је тужени ЈП „Путеви Србије“ обавезан да тужиоцу исплати тражену накнаду, налазећи да је на основу Закона о експропријацији правноснажним делимичним решењем органа управе од 06.03.2015. године извршена експропријација непокретности тужиоца, а правноснажним решењем суда донетим у ванпарничном поступку одређена накнада непокретности и обавезан противник предлагача да је предлагачу исплати, па се у парничном поступку не може одлучивати о додатној накнади на име истих експроприсаних непокретности, сматрајући да иста није у потпуности утврђена у ванпарничном поступку. Додатна аргументација другостепеног суда је да у конкретном случају не постоји штетна радња туженог за настанак штете коју тужилац тврди да је претрпео, с обзиром да тужени као корисник експропријације није ушао у посед експроприсаних непокретности без правног основа нити пре правноснажности решења о експропријацији, због чега је побијаном одлуком одбио тужбени захтев у односу на туженог ЈП „Путеви Србије“.

По оцени Врховног суда, супротно наводима ревизије, побијана пресуда заснована је на правилној примени материјалног права.

Одредбом члана 1. Закона о експропријацији („Сл. гласник РС“, бр.53/95... 20/09 и 55/13) прописано је да се непокретности могу експроприсати или се својина на њима може ограничити само у јавном интересу утврђеном на основу закона, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Одредбом члана 2. истог закона прописано је да јавни интерес за експропријацију непокретности утврђује се законом или одлуком Владе у складу са овим законом. Чланом 4. да даном правноснажности решења о експропријацији мења се сопственик на експроприсаној непокретности (потпуна експропријација).

Одредбом члана 34. истог закона прописано је да корисник експропријације стиче право да ступи у посед експроприсане непокретности даном правноснажности одлуке о накнади, односно даном закључења споразума о накнади за експроприсану

непокретност, ако овим законом није друкчије одређено, а чланом 35. став 1 прописано је да на захтев корисника експропријације, министарство надлежно за послове финансија може одлучити да се кориснику експропријације непокретност преда пре правоснажности одлуке о накнади за експроприсану непокретност, односно пре дана закључења споразума о накнади за експроприсану непокретност, али не пре доношења другостепеног решења поводом жалбе против решења о експропријацији, ако оцени да је то неопходно због хитности изградње одређеног објекта или извођења радова.

У конкретном случају, тужилац тужбеним захтевом тражи да се тужени обавезу да му на име накнаде штете (на основу одредбе члана 172. Закона о облигационим односима) у виду изгубљене добити исплате 186.137.081,80 динара, због немогућности експлоатације рудника у периоду од увођења корисника експропријације, овде туженог, у посед експроприсаних непокретности до момента правоснажности решења о експропријацији, сматрајући да је исто постало правоснажно 25.5.2018. године. Према утврђеном чињеничном стању, Влада Републике Србије донела је 14.08.2014. године Закључак којим је утврђен јавни интерес за експропријацију, односно административни пренос непокретности – земљишта и објеката на земљишту који по закону могу бити предмет експропријације, односно административног преноса непокретности ради изградње аутопута Е 763 Београд-Јужни Јадран, на непокретностима у КО Стубленица и Република Србија, а за потребе ЈП „Путеви Србије“, одређеног за корисника експропријације. Делимичним решењем о експропријацији од 06.03.2015. године (правноснажно 25.5.2015. године) извршена је потпуна експропријација непокретности, власништво тужиоца, решењем Министарства финансија од 30.06.2015. године дозвољена је предаја у посед непокретности експроприсаних делимичним решењем од 06.03.2015. године, у својину тужене, корисник експропријације тужени, а пре правоснажности решења о накнади за експроприсане непокретности. Тужени ЈП „Путеви Србије“ као корисник експропријације, уведен је у посед 09.07.2015. године, односно након правоснажности решења о експропријацији, пре доношења одлуке о накнади за експроприсану непокретност, а у складу са чланом 35. Закона о експропријацији.

На основу члана 35. став 2. Устава Републике Србије и члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, свако има право на накнаду штете коју му је незаконитим или неправилним радом проузроковао државни орган, а одговорност државе условљена је незаконитим или неправилним поступањем у вези са вршењем службе или друге делатности државног органа, што подразумева непримењивање или погрешну примену прописа којима се регулишу правила поступка које тај орган спроводи или којима се повређују Уставом загарантована права из те области. Неправилан рад органа подразумева предузимање службених радњи које нису у складу са општим нормама које регулишу поступања у вршењу службе конкретног органа, чије је поступања супротно општим правним начелима, уз грубо кршење правила струке. Поступање органа које је у складу са прописима и у оквиру његових овлашћења не представља ни неправилан, ни незаконит рад, при чему евентуална погрешна примена одговарајуће законске норме или погрешна процена о испуњености услова за доношење одређене одлуке не представља повреду дужности у вршењу функције тог органа за чији рад одговара држава. У складу са одредбама Закона о експропријацији могу се експроприсати непокретности када постоји за то јавни интерес утврђен законом, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне, при чему се јавни интерес утврђује законом или одлуком Владе у складу са Законом о експропријацији. Имајући у виду да је јавни интерес за експропријацију спорних непокретности утврђен решењем Владе

Републике Србије од 14.08.2014. године, након чега је донето делимично решење о експропријацији, чијом правноснажношћу се променио сопственик на експроприсаној непокретности у смислу члана 4. Закона о експропријацији, а да у смислу члана 9. Закона о експропријацији корисник експропријације стиче право да ту непокретност користи за сврху ради које је експропријација извршена, при чему ранији сопственик губитком права својине на експрописаним непокретностима губи и право да их држи, користи и да њима располаже. Имајући у виду наведено, по оцени Врховног суда правилан је закључак другостепеног суда да не постоји одговорност тужене Републике Србије, као ни одговорност туженог ЈП „Путеви Србије“ за евентуалну штету коју је тужилац претрпео. Стога су неосновани наводи ревизије да је експропријација спроведена незаконито.

Неосновани су наводи ревизије да тужилац још увек има право обављања рударске делатности и експлоатације на експроприсаним парцелама без обзира што више није власник наведених парцела, те да је за настанак штете у виду изгубљене добити значајно да ли је тужиоцу престало право експлоатације и обављања рударских делатности или није и да ли су наведене парцеле правноснажно изузете из његовог експлоатационог поља. По оцени Врховног суда, правилан је закључак другостепеног суда да је за постојање одговорности за накнаду штете у виду измакле користи потребно је да се испуне законом предвиђени услови - да корист није остварена, да постоји одређен степен извесности да би била остварена („редован ток ствари“), као и допуштеност основа по коме би била иста остварена. Имајући у виду да у конкретном случају не постоји штетна радња туженог ЈП „Путеви Србије“ за настанак штете коју тужилац тврди да је претрпео, јер тужени ЈП „Путеви Србије“, као корисник експропријације, није ушао у посед експроприсаних непокретности без правног основа или пре правноснажности решења о експропријацији, већ напротив. Стога је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца и у односу на туженог ЈП „Путеви Србије“.

Без утицаја на другачију одлуку у овој правној ствари су и ревизијски наводи тужиоца да се наведене непокретности налазе удаљене око два километра од ауто-пута и да немају никакве везе са трасом ауто-пута, нити са прилазним саобраћајницама, тако да исте нису требале бити експроприсане, јер су наведене околности могле бити предмет управног поступка.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога, на основу одредбе члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

Врховни суд је одбио захтев тужене за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић